

Pædagogisk læreplan for Daginstitutionen Virklund - Sydbyen 2021

Daginstitutionen Virklund-Sydbyen består af 4 huse: Granly og Søfryd som ligger i Sydbyen og Virklund Børnehus og Troldehøjen, der ligger i Virklund. Alle 4 huse er integrerede, hvilket betyder, at vi både har vuggestue og børnehave i samme hus. Alle 4 huse ligger naturskønt ud til skov og sø, så alle huse prioriterer et rigt udeliv som en del af hverdagen.

Vision for Daginstitutionen Virklund – Sydbyen

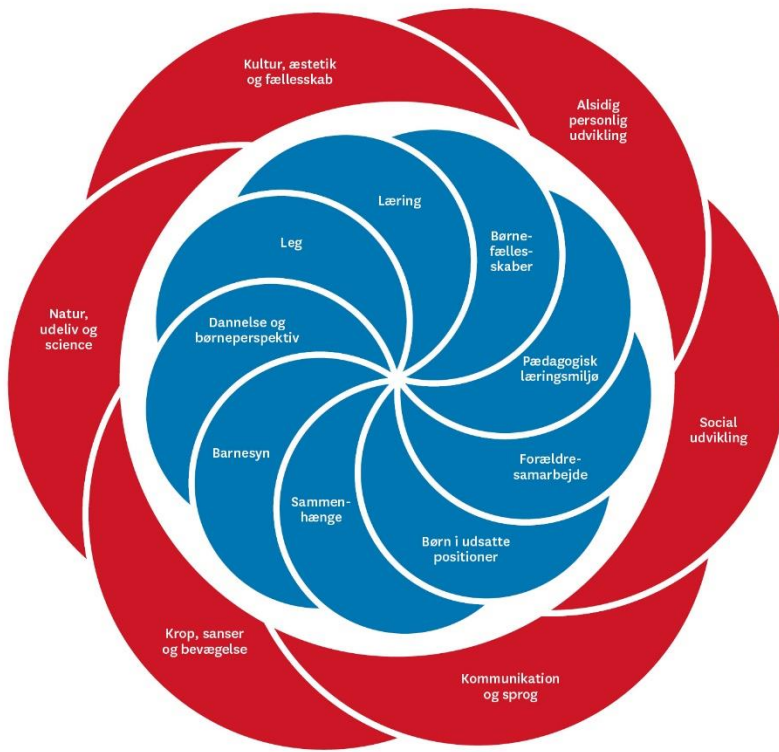
Visionen har taget udgangspunkt i de politiske udmeldinger samt den Lærings – og Trivselspolitik som gælder for dagtilbudsområdet i Silkeborg Kommune.

Vores vision er at skabe sunde og socialt stærke børn, som tør gå ud i verden og tage verden ind. Vi vil sikre det enkelte barns trivsel, og vi vil skabe et miljø, hvor leg og læring er i fokus.

Vi arbejder bevidst på en balance mellem viden, kreativitet og dannelse. Dermed skabes fundamentet for nysgerrighed, opfindsomhed og dømmekraft. Vi sigter mod et tæt samarbejde med forældrene, så der skabes sammenhæng i de værdier, der er rammen om barnets liv.

Vi ser forældrene som aktive medspillere i forhold til barnets trivsel og læring.

Daglejen og skolen er vores tætte samarbejdspartnere, så vi både fagligt og socialt skaber sammenhæng i barnets liv.

Børnesyn, dannelse og børneperspektiv, leg, læring og børnefællesskaber

Sådan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene

Børnesyn.

I Virklund-Sydbyen lægger vi os op ad det mindset, Silkeborg Kommune har udarbejdet i forhold til inklusion på 0-18 års området.

Mindsettet er udarbejdet ud fra dette menneskesyn:

vi tror på, at hvert enkelt menneske skal respekteres som det er.

Alle børn skal opleve:

- Anerkendelse
- Mennesker de kan inspireres af og ønsker at blive inspireret af
- Samhørighed med andre
- Udfordringer inden for nærmeste udviklingszone

Dannelse.

Som et led i børns dannelse og demokratiske forståelse er det vigtigt som en start, at barnet føler sig set, hørt og forstået.

Dannelse skal forstås som en dybere form for læring, hvor barnet er medskabende og aktivt deltagende i sin egen læring i de demokratiske sammenhænge (garderoben, måltidet, de pædagogiske forløb osv.), som medarbejderne i Virklund – Sydbyen er ansvarlige for at skabe. Børnene i Virklund -Sydbyen skal have en reel oplevelse af, at de har medindflydelse, at de bliver hørt, at de er vigtige, samt at de betyder noget for nogen.

De demokratiske sammenhænge skal være udfordrende, men også meningsfulde for barnet, og der skal tages et afsæt i barnets måde at begribe og handle på, der, hvor det er.

Barnet vil igennem en aktiv og medskabende tilgang forankre værdier og viden i egen personlighed, hvilket barnet fremadrettet vil bruge til at orientere sig og handle ud fra.

Vi skal i Virklund - Sydbyen motivere børnene til at undre sig og stille spørgsmål. På denne måde vil barnet opnå flere perspektiver på livet i stedet for konkrete svar og dermed gennemgå en dannelsesproces.

Børneperspektiv.

Vi skal i dagtilbuddet skabe muligheder for, at børnene opnår medbestemmelse, medansvar samt forståelse for og oplevelsen af demokrati. Med andre ord skal børnene have medindflydelse på deres hverdag i dagtilbuddet, tilpasset alder og modenhed.

I Virklund – Sydbyen vil vi være undersøgende på børneperspektivet, når vi: tilrettelægger vores legemiljøer, planlægger vores pædagogiske temaer samt i den læring, der sker hele dagen, som f.eks. i garderoben, under måltidet, til samling, ved ble-skift og i puttesituationen.

Vi vil hele tiden være undersøgende og evaluere på, hvad det er, børnene kalder på, hvad fortæller de, og hvad viser de os. Denne viden vil vi efterfølgende aktivt bruge i vores pædagogiske praksis.

Leg.

Legen har en værdi i sig selv og skal være det grundlæggende i vores arbejde med det pædagogiske læringsmiljø. Legen er helt tæt knyttet til børnenes liv og det er igennem legen, at barnet erfarer og opnår en forståelse af sig selv og den verden, det er en del af.

Det er afgørende for børns udvikling, trivsel, læring og dannelse, at de bliver i stand til selv at initiere lege, både alene og sammen med andre børn. Derfor skal vi understøtte børnenes evne og lyst til at lege og indgå i lege, ved at være nærværende og deltagende og veksle mellem at gå foran, ved siden af og bagved børnene.

Læring

For at skabe det bedste fundament for læring er det vigtigt, at børn trives i den sammenhæng, de befinder sig i. For barnet sker læring hele dagen, fra barnet står op, til det går i seng. Læring sker i mødet med andre, børn såvel som voksne, i samskabelse omkring kreative processer og leg. Vi tilsigter læringsmiljøer, hvor det er tilladt at begå fejl og eksperimentere og slippe fantasien løs.

Institutionen og hjemmet er to arenaer, hvor barnet opnår læring og udvikling. Hjemmet ses som den mest centrale og den med størst indflydelse på barnet. Barnet eksperimenterer og overfører erfaringer på tværs af de forskellige arenaer. Der er i daginstitutionen, som i hjemmet, mange hverdagsrutiner. Personalet benytter disse rutiner til at udvikle børnenes sociale, emotionelle og kognitive udvikling.

Børnefællesskaber

I Virklund - Sydbyen indgår børnene i fællesskaber dagen igennem - børnefællesskaber.

I børnefællesskaber skabes der sociale rum, som de enkelte børn udvikler sig i kraft af. I de rum er der børnefællesskaber, hvori der opstår og skabes leg, dannelse og læring. De sociale rum etableres i en samskabelse mellem alle involverede, børn og voksne. Sammen med det pædagogiske personale har de andre børn derfor betydning for, hvilke erfaringer det enkelte barn gør sig, når det er i dagtilbuddet.

Det pædagogiske personale sætter rammen for børnefællesskaber. Det er fællesskaber på tværs, voksne og børn imellem og børn og børn imellem. Vi arbejder målrettet mod at skabe børnefællesskaber på tværs af alder, køn og kultur, så der skabes relationer og venskaber. Børnefællesskaber er afgørende for,

at der opbygges relationer og venskaber, og at barnet får oplevelsen af at være respekteret og lyttet til.

I Virklund - Sydbyen arbejder vi ud fra barnets nærmeste udviklings zone. I sammenhæng med børnefællesskaber betyder det, at målet er at give det enkelte barn positive erfaringer med at deltage i fællesskaber. Vi laver rammer, der giver barnet tilpasse forstyrrelser og udfordringer. Det centrale er, at børnene får positive erfaringer ind i det sociale fællesskab og får mod til og erfaring med at bidrage til fællesskabet.

Pædagogisk personale vil have fokus på at:

- Alle børn trives
- Alle børn oplever, at nogen holder af dem og har særlige relationer til dem
- Alle børn har mindst en voksen fagperson, som er rollemodel – dvs. en person, som de oplever som særlig betydningsfuld og "værd at ligne"
- Alle børn indgår i ligeværdige fællesskaber og oplever at have venskaber
- Alle børn oplever succes på mestring af de udviklingsopgaver, de står overfor
- Vi oplever progression i børnenes læring og udvikling

Hvordan understøtter vi barnets udvikling samt børnefællesskaber:

- I hverdagens faste rutiner
- Via aktivitetsplaner
- Via sprogarbejde
- Via krop og bevægelse
- Ved at arbejde med børnene i mindre og ofte aldersopdelte grupper
- Ved at introducere børnene for mindfulness, hvor de gennem roen mærker sig selv
- Mulige redskaber som kan anvendes: "Fri For Mobberi", Tegn til Tale, visuel støtte så som piktogrammer, kuglepude

---

Pædagogisk læringsmiljø

Vi vil skabe et alsidigt og trygt læringsmiljø, ude som inde. Der skal i miljøet være en vekslen mellem voksenplanlagte aktiviteter, rutiner og børneinitierede lege. For at sikre, at vi har et læringsmiljø med høj kvalitet, arbejdes der bevidst med pædagogiske – didaktiske overvejelser og en god evalueringskultur. Personalet er gode rollemodeller og fremstår positive og inspirerende. De vil møde børnene, hvor de er og sammen med dem være eksperimenterende, nysgerrige og undersøgende. De fysiske rum i institutionen skal fremstå inspirerende og indbydende til leg og læring. Rummene skal indeholde legestationer med forskellige temaer. Vi vil med de planlagte aktiviteter arbejde med brede forløb som indeholder læreplanstemaerne.

Sådan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Vi er bevidste om at:

- det er vigtigt, at de voksne understøtter børnenes læring

- inddele børnene i mindre - og aldersopdelte grupper
- børn lærer af hinanden – små lærer af de store – børn spejler sig i hinanden
- det, at barnet er i trivsel, er en forudsætning for, at det lærer, og tryghed er vigtig for at trives
- leg er med til at styrke barnets sociale kompetencer
- inddrage børnene i demokratiske processer
- børn lærer af hverdagsrutiner – og at rutiner skaber overskud og tryghed

Hvad skaber et godt læringsmiljø:

- at de voksne er positive og inspirerende, at de er flexible og forsøger at inddrage børneperspektivet ved at møde børnene, der, hvor de er – at vi er eksperimenterende, nysgerrige og undersøgende sammen med børnene.
- at de voksne indgår i legen og kan veksle mellem at styre, inddrage og følge barnets initiativ
- at vi har en god planlægnings – og evalueringskultur: hvorfor vælger vi at gøre som vi gør, hvad lærer vi, hvad får børnene ud af det, hvilke legestationer har vi?
- at vi har motiverende, inspirerende og tydelige legestationer
- brede og længerevarende temaforløb, indeholdende flere læreplanstemaer – kreativitet, samtale, udeliv, bevægelse, musik og sang, film mv.
- at vi sikrer forældreinddragelse

Hvordan ser vi, at det pædagogiske læringsmiljø styrker den pædagogiske praksis:

- Personalet får et fælles sprog
- Mere fokus på relationer – mindre grupper, mere fokus på nærvær
- Personalet tager ansvaret for barnets mulighed for fordybelse
- Legen får en ny betydning, hvor det er naturligt, at de voksne indgår

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Sådan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø

Vi bestræber os på at skabe nogle fysiske rammer, der er indbydende og hyggelige med billeder på væggene, der giver mulighed for samtale med børnene. Stuerne indrettes med afgrænsede områder, hvor det er tydeligt, hvad vi kan lege, og hvor der er mulighed for, at børnene kan fordybe sig uden forstyrrelser.

På stuerne vil der være mulighed for forskellige lege:

- Konstruktionslege
- Rollelege
- Læsehjørne
- Kreativt område – tegne, male, klippe, puslespil mv.
- Spillehjørne
- Rammer for motorisk udfoldelse

Vi bestræber os på at gøre vores reoler motiverende og tydeliggøre, hvilke legemuligheder der er.

Væggene udsmykkes, så det er inspirerende for børnene og passer til aldersgruppens udviklingstrin. Vi er opmærksomme på, at vores indretning er med til at skabe ro omkring børnene, så alle har mulighed for at fordybe sig i løbet af dagen.

Børn i udsatte positioner

Sådan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes

Inklusion hænger sammen med eksklusion, og begrebet er opstået, fordi mennesker bliver ekskluderet af fællesskaber overalt i samfundet, og dermed ikke har adgang til deltagelsesarenaer. Samfundet har en stigende opmærksomhed på børn i en udsat position, hvilket betyder, at vi har et særligt fokus på inklusion. Med inklusionsbegrebet flyttes det problemsøgende blik på det enkelte individ, til i stedet at fokusere på fællesskabets betydning. Læring gennem deltagelse bliver centralt med det nye inklusionsbegreb, og forskellighed i børnegruppen vælger vi at anskue som en styrke. Med inklusionsbegrebet fokuserer vi i Virklund - Sydbyen på, hvordan vi som pædagogisk personale kan skabe en pædagogisk praksis, hvor der er plads til alle. Vi fokuserer på at forandre og udvikle vores praksis, i stedet for at fokusere på, hvordan vi får det enkelte barn til at passe ind i vores praksis.

Inklusion i praksis:

I Virklund – Sydbyen har vi en inklusionspædagog, hvis opgave er at støtte det pædagogiske personale i inklusionsopgaven. At have en inklusionspædagog ansat i institutionen giver os mulighed for en hurtig, fleksibel og tidlig indsats. Inklusionspædagogen bidrager desuden til en styrkelse af medarbejderens faglighed. Dette sker via vejledning og sparring. Inklusionspædagogen har et særligt fokus på at udvikle de inkluderende børnefællesskaber, hvor der samtidig er et særligt blik for de enkelte børns behov. Der arbejdes ud fra en anerkendende tilgang, hvor fokus er på det som lykkes.

Samarbejde med forældre om børns læring

I Virklund – Sydbyen tilstræber vi et åbent og tillidsfuldt forældresamarbejde. Dette medfører blandt andet, at forældre og det pædagogiske personale, gennem dialog, sikrer, at barnet er i trivsel og opnår en følelse af at være inkluderet i børnefællesskabet.

Vi tror på, at åbenhed skaber forståelse og at, et tæt samarbejde mellem hjem og institution spiller en afgørende rolle i forhold til det enkelte barns trivsel, læring og børnefællesskabet i institutionen. Vi har et fælles ansvar for, at samarbejdet mellem hjem og institution er velfungerende. Vi bidrager derfor alle til et godt børnefællesskab, hvor alle er inkluderet og trives, og i denne proces ser vi forældrene som vores vigtigste medspillere.

Sådan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring

I hverdagen giver vi plads til korte udvekslinger vedrørende barnets dag. Er der brug for længere samtaler, kan det altid arrangeres.

Vi har indlagt forældresamtaler på udvalgte tidspunkter af barnets tid i institutionen, ofte vil de ligge omkring opstart og overgang til nye grupper.

Sammen med forældrebestyrelsen har vi udarbejdet pejlemærker, som er små mål, vi har sat for aldersgruppen 2-3 årige, 4-5 årige samt for førskolebørn. Det er små mål, hvor vi, i dialog med forældrene, taler om, hvordan vi understøtter børnene bedst muligt i hverdagen.

To gange om året trivselsvurderer vi børnene, og har vi bekymringer for et barns trivsel (gul eller rød position), inddrager vi straks forældrene, så vi sammen får lagt en plan for det videre arbejde. Vi inddrager vores tværfaglige samarbejdspartnere, så barn og forældre får den støtte, de har brug for.

Sammenhænge

Sådan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de yngste børn, så det skaber sammenhæng fra hjem til dagtilbud og fra dagtilbud til dagtilbud.

Det at starte i institution eller flytte fra en institution til en anden, er en vigtig begivenhed i et barns liv. Et godt samarbejde mellem forældre og dagtilbud er en væsentlig forudsætning for et godt institutionsliv for det enkelte barn.

Derfor har vi systematiseret opstartssamarbejdet med forældre for at gøre overgangen fra hjem, dagpleje eller anden institution til vores institution så tryk som muligt.

Vi sender et velkomstbrev til den nye familie, hvor vi beskriver vigtigheden af at afsætte tid til en indkøringsperiode på op til 14. dage, især for vuggestuebørn. Vi anbefaler små forbesøg. Formålet med disse besøg er, at barn og forældre får kendskab til personalet, de andre børn, de fysiske rammer, legetøj, lyde, dufte osv.

Børnehavebørn har godt af lidt kortere dage den første uges tid.

Når vi modtager nye børn i husene, sørger vi for at modtage forældre og børn på en måde, så de føler sig velkomne og får oplevelsen af, at opstarten er forberedt:

- Opstartssamtale – forbereder indkøringsplan
- Garderobe er klar med navn og billede

Opstartssamtalen er vigtig, da det er her vi starter etableringen af den tillid, der er vigtig i hele vuggestue – og børnehavelivet.

Ved opstartssamtalen spørger vi ind til barnets rutiner og soverytme og om, der er særlige forhold, som gør sig gældende fx i forhold til mad, sygdomme eller familieære forhold, som vi skal tage hensyn til.

Hvis barnet kommer fra en anden institution eller dagpleje, spørger vi, om der er noget derfra, vi skal vide, og om vi evt. må kontakte institutionen.

Vi informerer om AULA, som er vores primære kommunikationsplatform til forældrene og om hvordan forældrene får adgang til systemet. Her kan forældrene se vores aktivitetsplaner samt billeder fra aktiviteterne, indbydelser til arrangementer, månedsbrev og anden information. De kan sende og modtage korte beskeder vedr. deres barn.

Vi informerer om institutionens daglige rutiner og aktiviteter og vores opslagstavler, hvor forældrene også, som supplement til AULA, kan holde sig opdateret. Desuden informerer vi om, hvad vi forventer, at forældrene sørger for, at barnet har med i institutionen.

Ud over opstartssamtale tilbydes forældre:

- Opfølgningssamtale efter ca. 3 måneder
- 2 - 2½ års samtale
- Interne overleveringssamtaler når/hvis barnet skifter gruppe og i skiftet fra vuggestue til børnehave
- Førskolesamtale – afholdes inden tilmelding til skole (nov.-dec.)
- Samtaler ved behov: vi inddrager altid forældrene tidligt i processen, hvis vi har bekymringer vedr. et barns udvikling og trivsel.

Sådan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Samarbejde med Virklund - og Vestre Skole

"Vi vil skabe det gode børneliv for alle børn og unge – det er et fælles ansvar at løse opgaven!" (Læring – og Trivselspolitikken)

Afgørende for et godt samarbejde, og en sikker overgang er, at dagtilbud og skole har samme forståelse af barnets faglige og sociale kompetencer. Ellers risikerer vi, at dagtilbuddet forbereder barnet på noget, som er mindre relevant for skolestarten, og at skolen forventer ting af barnet, som det ikke er blevet forberedt til af hjem og dagtilbud.

Det fælles ansvar, som vægtes i lærings- og trivselspolitikken, prioriteres og er et omdrejningspunkt for samarbejdet mellem Daginstitutionen Virklund (Troldehøjen og Virklund Børnehave) og Virklund Skole samt Vestre Skole (Granly og Søfryd). Det ligger os på sinde at bidrage med en fælles faglig indsats, der har det enkelte barns trivsel og læring i centrum. Vi vil skabe og facilitere et dynamisk og fagligt velfunderet samarbejde mellem institutionerne. Et samarbejde, der understøtter det enkelte barn i Virklund-Sydbyen, fra det starter i institutionen, til det går ud af skolen.

Gennem et godt samarbejde ønsker vi:

- * At skabe det bedst mulige grundlag for at inddele børnene i homogene klasser.
- * At barnet oplever en overgang præget af tryghed, tillid og glæde.
- * At kunne bringe rutiner med eller bygge videre på erfaringer fra børnehaven.
- * At skabe en fælles viden, indsats og helhed omkring det enkelte barn, der bidrager til den enkeltes personlige udvikling og sociale kompetencer.
- * At lære af hinanden lokalt, gennem et lærende netværk, der bidrager til barnets trivsel og læring.
- * At skabe synlighed omkring læreplaner i børnehaven og skolens målstrategi.
- * At holde forældrene informerede om processen, så alle har bedst mulige forudsætning for at kunne støtte op omkring det enkelte barn og gruppens udvikling og trivsel.

Vi forudsætter, at nedenstående, vil være tegn på, at vi er på vej mod målet om et fælles ansvar for børn og unge:

- At børnene ved skolestart er bekendt med skolen, husker hvordan klasselokaler og SFO ser ud, hvor toiletterne er mm.
- At barnet oplever kendte voksne i både SFO og skole ved skolestart.
- At skolen kender til og benytter rutiner fra børnehaven med henblik på at skabe tryghed og omvendt.
- At børnehavernes personale og lærerne korresponderer uden om ledelse og direkte med hinanden.
- At skolen er forberedt på de børn, der har specielle udfordringer.
- At forældrene i de to miljøer føler overgangen naturlig og tryk, og kender til det forarbejde der ligger forud for skolestart.

Inddragelse af lokalsamfundet

Sådan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn

For at skabe sammenhæng i barnets liv har vi på flere områder et samarbejde med lokalmiljøet. Vi har i alle 4 huse et samarbejde med den lokale kirke, sportsforening, plejecenter og skole. Mange aktiviteter er årtidsbestemt, da de bygger på vores traditioner omkring f.eks. julen. Andre aktiviteter er knyttet til den lokale sportsforening, hvor børnene har mulighed for at lære andre børn og voksne

i lokalområdet at kende. På plejecenteret bliver børnene inviteret ned til Santa Lucia-optog, til fastelavn og til besøg, hvor børnene spiller spil og skaber lidt hyggelig stemning for beboerne.

Aktiviteter i lokalområdet og mødet med forskellige mennesker, har betydning for barnets tryghed og udvikling, - det styrker evnen til at skabe tillid til andre mennesker.

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer, samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Den pædagogiske læreplan beskriver, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

Det pædagogiske læringsmiljø skal;

- understøtte de to pædagogiske mål for temaet
- tage udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Alsidig personlig udvikling

1. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.*
2. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.*

Vores vision er at skabe sunde og socialt stærke børn, som tør gå ud i verden og tage verden ind. Vi har fokus på at styrke børns selvværd og selvtillid og give dem troen på egne evner.

Sådan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling:

- Vi har øje for det enkelte barns personlighed og særlige evner. Vores udgangspunkt er, at "alle er gode til noget", og at alle kan udvikle sig derfra, hvor de står.
- Vi er i tæt dialog med forældrene omkring barnets behov, trivsel og udvikling.
- Det pædagogiske personale er positive og engagerede rollemodeller og aktivt deltagende i børnenes lege og aktiviteter.

- Vores hverdag er bygget op omkring en genkendelig struktur med både større og mindre børnefællesskaber.
- Vi understøtter børnenes egne initiativer og har en god veksling mellem børneinitierede lege og aktiviteter og voksenstyrede aktiviteter.
- Vi understøtter og respekterer, at nogle børn kan have brug for at trække sig og være mere iagttagende end deltagende.
- Modsat motiverer vi også børnene til at udfolde, udforske og erfare sig selv og hinanden i nye og ukendte situationer.
- Vi opfordrer børnene til at stoppe op og tænke: ”*hvorfor det*” eller ”*kan det virkelig passe*” ved at stille dem spørgsmål og diskutere rigtigheden af eventuelle svar.
- Vi hjælper børnene til at undre sig ved at stille åbne spørgsmål fremfor at give konkrete svar.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Social udvikling

1. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.*
2. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.*

Især fællesskaber omkring leg er en vigtig kilde til børns sociale udvikling. Et af legens kendetegn er, at den bliver til undervejs, og at børn derfor må afstemme med hinanden hele tiden. De forhandler, indgår kompromisser, løser konflikter og må byde ind med nye ideer til legen. Derfor ser vi legen som grundlæggende i børns sociale udvikling og læring. Og derfor vil vi benævne læringsmiljø i dette afsnit som ”legemiljø”

Sådan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling

- Vores institutioner er indrettet med indbydende legemiljøer - inde som ude.
- Det pædagogiske personale er deltagende i børnenes lege, følger børnenes initiativer og understøtter lege på en konstruktiv måde.
- Den leg, der interesserer os, er, når legen er målet i sig selv
- Børn leger for at øve sig og blive gode til at lege
- Vi har et vedvarende fokus på at tage udgangspunkt i børnenes perspektiver
- Vi er i tæt dialog med forældrene om barnets sociale trivsel: hvem leger barnet med? og hvordan kan forældrene støtte op omkring barnets sociale liv?
- Det pædagogiske personale er anerkendende, positive, empatiske og omsorgsfulde.
- Vi tilrettelægger både større og mindre børnefællesskaber på en måde, hvor det er muligt at inkludere **alle** børn.

- Vi har samtaler med børnene omkring venskaber: hvordan er man en god ven, hvordan kommer man med til at lege, kan alle altid være med? Hvis ikke - hvad kan man så gøre? Osv.
- Social adfærd hænger i høj grad sammen med kommunikation og sprog. Derfor er det pædagogiske personale gode sproglige rollemodeller, der taler ordentligt til hinanden og ligeledes forventer, at børnene taler ordentligt til hinanden. Er det modsatte tilfældet, handles der på dette.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Kommunikation og sprog

1. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.*
2. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.*

Børns sproglige udvikling sker gennem samspil og kommunikation og tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det er, blandt andet, gennem sproget, barnet skaber fortællingen om sig selv. Børn støttes i deres sproglige udvikling og socialiseringsproces, når de mødes i en anerkendende og respektfuld dialog. Med det som udgangspunkt, udvikler børn deres sprog i alle hverdagens rutiner, lege og aktiviteter.

Sådan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog:

- Vi er bevidste om betydningen af kvaliteten af hverdagssamtalen og nuancerne i sproget.
- Det pædagogiske personale har et respektfuldt sprog og bruger dialog som kontaktf orm til forældre, børn og hinanden
- Vi er i tæt dialog med forældrene omkring barnets sproglige udvikling
- Vi har udarbejdet pejlemærker for barnets sproglige udvikling
- Vi samarbejder systematisk med kommunens tale- høre konsulent.
- Vi anvender Hjernen & Hjertets sprogvurderinger ved behov
- Vi inddeler børnene i mindre grupper
- Vi øver sproglig turtagning og skaber muligheden for, at alle børn kommer til orde og bliver lyttet til
- Vi tilrettelægger aktiviteter, som understøtter børnenes tilegnelse af sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse.
- Vi har samlinger med højtlesning, rim og remser og sange m.m. Vi giver her mulighed for, at børnene kan afprøve sig selv i forhold til andre ved at stå frem for andre.
- Sprog har også en kropslig dimension f.eks. tilegnes forholdsord, når de benævnes i barnets fysiske aktiviteter: du kravler op på stolen, du sidder ved siden af..., du ligger under tæppet osv.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.*
- 2. Det pædagogisk læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.*

For det lille barn er bevægelse og handling grundlaget for hele udviklingen. Motorikken er nødvendig for den fysiske trivsel og vækst – for kredsløb, åndedræt, organfunktioner og bevægeapparatet. Under gunstige betingelser vil små børn i deres lege typisk øve og udvikle det repertoire af grovmotoriske grundbevægelser, som den senere udvikling bygger på. I bevægelserne skaffer de sig samtidigt de former for sansestimulation, som er afgørende for hjernens udvikling.

Gennem alle sine aktiviteter søger det sunde barn at udvide sit råderum i en stadig stræben efter autonomi og kompetence og udvikler hermed selvtillid, sikkerhed og tiltro til egne evner – man kan sige barnet med sin aktive handlen former sin egen personlighed – ”det kommer i eksistens” (Lise Ahlmann, KBH 1998: *bevægelse og udvikling*)

Sådan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse:

- Personalet har forståelse for og viden om børns motoriske udvikling
- Vi er i dialog med forældrene om barnets fysiske- og sansemotoriske udvikling
- Vi involverer tværfaglige samarbejdspartnere som fysio- og ergoterapeuter ved behov
- Vi giver børnene mulighed for og opfordrer dem til at kravle, løbe, trille, hoppe og danse.
- Vores indretning giver også børnene mulighed for at vælge rolige legesteder og stillesiddende aktiviteter.
- Vi giver tid, støtter og opmuntrer børnene til at være selvhjulpne på deres individuelle udviklingsniveauer.
- Vi har et varieret udvalg af cykler og diverse legeredskaber
- Vi udfordrer børnene motorisk - vi støtter og opmuntrer dem til at udfordre egne grænser
- Vi tilrettelægger sansestimulerende aktiviteter, hvor børnene kommer i berøring med forskellige materialer: finger- og ansigtsmaling, vand og sæbe o.m.a.
- Vi tilrettelægger aktiviteter, hvor børnene har mulighed for at være i ro og fordybelse
- Vi arbejder med mindfulness, massage og afslapning
- Vi har fokus på glæden ved bevægelse og leg sammen med andre

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Natur, udeliv og science

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.*
- 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.*

Alle 4 huse i Virklund - Sydbyen ligger naturskønt ud til skov og sø med let adgang til naturen og har et rigt udeliv som en del af hverdagen.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemetoder. Det at være i naturen har en følelsesmæssig, kropslig (sanselig), social og kognitiv dimension, som danner grobund for at tænke på nye måder, altså dannelsen af evnen til at "tænke ud af boksen".

Det pædagogiske personale lytter til børnenes undringer og inddrager børnene som aktive medskabere af egen læring ved at stille åbne og nysgerrige spørgsmål og understøtter børnenes begyndende hypotesedannelser og kategoriseringer i forhold til naturen. Børnene opmuntres til at være nysgerrige og undersøgende og støttes og guides i at turde øve sig i gentagne gange, for derved at opbygge grundlæggende tillid til egne ideer og evner. Personalet arbejder bevidst med at gå foran, ved siden af og bagved børnene i planlagte forløb, såvel som i spontant opståede situationer.

Sådan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science:

Vi prioriterer at være meget ude fordi:

- børnene oplever vejr og vind og skiftende årstider på egen krop: der er forskel på forår, sommer, efterår og vinter.
- børnene får brugt deres krop på en god og naturlig måde og får her mulighed for at kæde leg, spontanitet og samvær sammen på forskellige måder, f.eks. når der bygges huler, leges gemmeleg eller spilles fodbold
- vi kan gribe børnenes input ved f.eks. at plante små spirer, som børnene finder i skoven og efterfølgende vande og følge udviklingen fra spire til plante.
- vi arbejder med begrebet science ved f.eks. at eksperimentere med naturens fund f.eks.: flyder en pind? Synker en sten?
- og laver fysikforsøg og eksperimenter med f.eks. æg i flaske, vulkan og mælk med frugtfarver o.m.a.
- børnene får mulighed for at lege og eksperimentere gennem sand – og vandaktiviteter.
- Vi arbejder bevidst og spontant med geometriske former, tal, mængde- og størrelses forhold.
- Vi arbejder med bæredygtighed, affaldssortering og samling af affald.

- Vi giver børnene kendskab til naturen i nærområdet og styrker herved deres omverdensbevidsthed.
- Vi besøger søer og vandhuller og undersøger livet i og omkring disse, f.eks udviklingen fra æg til haletudse og til sidst frø.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab

1. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.*
2. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.*

I Virklund - Sydbyen ønsker vi, at forældre og børn skal opleve sig som en del af et mangfoldigt, ligeværdigt og meningsfyldt fællesskab med deltagelsesmuligheder for alle, uafhængigt af social- og kulturel baggrund, køn, alder og religion.

Vi tilrettelægger vores pædagogiske tilbud, så børnene præsenteres for en bred vifte af kulturelle indtryk og for forskellige måder at udtrykke sig på. Vi er eksperimenterende og stiller mange forskellige kreative materialer til rådighed, som pirrer børnenes nysgerrighed, og giver dem lyst og mod til at være skabende og kreative.

Sådan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab:

- Vi arbejder på, at vores institutioner fremstår indbydende, pæne og ordentlige
- At vores lege- og læringsmiljøer fremstår tydelige, enkle og indbydende
- At vores leg- og læringsmiljøer understøtter børnenes fantasi og nysgerrighed
- Vi stimulerer og udfordrer børnenes sanser med dufte, lyde, musik, sang og bevægelse
- Vi bruger lokalområdets bibliotek, legepladser, museer, skov og natur
- Vi deltager i "OL" med indskolingen, "112-dagen", Nytårskoncert og børnehavens egen motionsdag.
- Vi følger årets gang, højtider og traditioner med udklædning, udsmykning af lokaler med børnenes kreationer, sange, lege og historier, som hører til.
- Vi udstiller børnenes kreationer, så det bliver en æstetisk oplevelse for dem selv og andre.
- Vi læser eventyr og opfører efterfølgende eventyret, hvor børnene har mulighed for at afprøve forskellige roller og stå frem for andre.

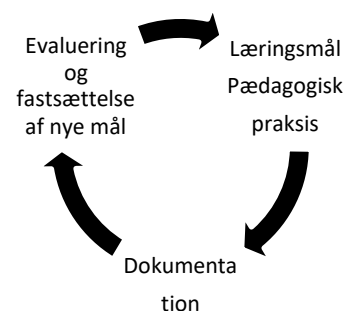

- Vores frokostmåltider præsenteres på en æstetisk og indbydende måde og afspejler ligeledes højtider og traditioner.
- Vi spiser i mindre grupper, hvilket giver mulighed for samtale med børnene omkring maden, kammeraterne og dagens øvrige oplevelser

Evalueringsskultur

Vi arbejder på at få implementeret en lærings- og evalueringsskultur, hvor ledelse og personale har en refleksiv, faglig og selvkritisk tilgang til de pædagogiske læringsmiljøer.

Vi arbejder systematisk med kvalitetscirklen: læringsmål, pædagogiske aktiviteter: "brede pædagogiske forløb", hvor vi kommer omkring de 6 læreplanstemaer, dokumentation, evaluering og fastsættelse af nye mål. Sideløbende arbejder vi med hypoteser som en faglig kvalificeret formodning om, hvilken pædagogisk indsats, der er hensigtsmæssig i relation til at opnå læringsmål for en børnegruppe/et barn. Via arbejdet med hypoteser ønsker vi en analysering af vores læringsmiljøer, hvor vi forholder os til, hvad der virker, og hvad der eventuelt skal forandres. Det vigtigste i hypotesearbejdet er børneperspektivet.

Sådan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø

Når vi reflekterer over vores pædagogiske praksis – rutiner, aktiviteter, samspil, skal vi have fokus på:

- Systematik i inddragelse af børneperspektivet
- At bruge børnenes lege-indhold som pejlemærker – følg børnenes spor
- At vi ser **MED** barnet frem for **PÅ** barnet
- At vi har et helhedsorienteret perspektiv på børnenes trivsel, udvikling og læring.

Vi har allerede i dag nogle rammer for vores pædagogiske planlægning, og disse rammer ændres ikke. Vi skal udnytte de møder, vi har til at formulere sammenhæng mellem læringsmål og pædagogisk praksis – kvalitetscirklen. Dette indebærer, at vi indsamler dokumentation, evaluerer vores praksis og forholder os til børneperspektivet: hvordan har børnene oplevet aktiviteten, og hvad har de erfaret om sig selv og andre. Med det som udgangspunkt sætter vi nye mål og planlægger nye aktiviteter.

Møder vi har til at reflektere og udvikle vores praksis:

Stuemøde	Hver 3. eller 4. uge	1,5 t. I arbejdstiden	Gennemgang af børn , rutiner, arbejdshypoteser, forældrekontakt
Teammøder til Planlægning	7 x 2 timer pr. år	Lægges udenfor arbejdstiden	Planlægning af nye forløb, hvor vi sætter nye læringsmål
1,5 t P-møder 1,5 t teammøde til evaluering	1,5 t. pr. mdr.	Lægges udenfor arbejdstiden	Refleksion og sparring - Organisere runde, hvor vi deler vores læringsmål, data og hvor vi evaluerer på vores arbejdshypoteser

Vi skal arbejde os frem mod en systematik, der øger refleksion over og udvikling af praksis.

Sådan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år

Bestyrelsen:

- Evaluering af den styrkede læreplan indgår i bestyrelsens årshjul
- Bestyrelsen holdes løbende orienteret om udarbejdelsen af den styrkede læreplan
- Forældrebestyrelsen deltager i "Det åbne dagtilbud"
- Vores aktivitetsråd involveres i forskellige arrangementer i løbet af året og deltager ligeledes i "Det åbne dagtilbud"

Ledelse:

- Løbende evaluering
- Kontinuerlig gennemgang og evaluering 1 x årligt

Personale:

- På personalemøde 1 x hvert andet år
- Netværkspædagoger og faglige fyrtårne er deltagende i evaluering af de 6 læreplanstemaer hver 2. år
- Det pædagogiske personale arbejder systematisk med planlægning, pædagogisk praksis og aktiviteter, indsamling af data og evaluering.
- Den styrkede læreplan indgår i MED-udvalgets årshjul